

La universitat pública catalana, motor de desenvolupament després de la COVID-19

Ens trobem en temps de COVID-19, sinònim ja de crisi mundial. El seu impacte és enorme en tots els àmbits, no només en el de la salut sinó també en el social, l'econòmic, el de la convivència i en el de la gestió personal enfront de les situacions dramàtiques derivades d'aquesta pandèmia. Són temps que no sols ens marquen el present sinó també el futur.

Els consells socials de les universitats públiques catalanes no som aliens a aquesta realitat. De fet, des de la perspectiva que ens ofereix la nostra posició, observem la situació des d'un punt de vista social, econòmic i també universitari. Articulem la participació de la societat en les nostres universitats i tenim la ferma convicció que el conjunt de les universitats públiques som un element essencial per aportar solucions a la greu crisi en què ens acabem de submergir.

Estem vivint moments excepcionals d'incertesa i ara, més que mai, el coneixement i la pedagogia han de recolzar la societat que ens finança i, a la vegada, aquesta ha de confiar en les seves institucions acadèmiques. El paper dels consells socials en aquest intercanvi és clau per actuar com a engranatge entre societat i universitat. Si caminem junts, arribarem molt lluny i aquest és el nostre gran repte.

Aquesta pandèmia ha posat de manifest les mancances i les fortaleses de la nostra societat, i també la importància vital de disposar d'un sistema sanitari robust i d'un sistema de coneixement capaç d'aportar solucions. I, aquí, les universitats tenim un paper cabdal (sempre l'hem tingut, però mai es visualitza prou): som el motor de la recerca, la innovació i la transferència en tots els àmbits rellevants vinculats al desenvolupament del país.

Les universitats, com gran part de la societat, estem fent un esforç encomiable, digne d'elogi, d'adaptació a les condicions de confinament sobrevingudes per la COVID-19. Però malauradament, la COVID-19 ja està impactant fortament en els nostres comptes, amb afectació no tan sols pressupostària sinó també de tresoreria. Hem fet una primera estimació i l'afectació, en el sistema universitari públic català, supera els 75,4 milions d'euros, el 80 % dels quals correspon a una reducció dels ingressos. A més, hi haurà més despeses, atès que a les habituals s'hi hauran de sumar les associades a la prevenció de riscos de la COVID-19 i a l'adquisició de més recursos tecnològics per reforçar el teletreball i els serveis de formació a distància.

D'altra banda, la reducció de l'activitat econòmica i la menor disponibilitat de recursos de les famílies, comportarà en el proper curs una disminució de la matrícula en els estudis oficials (sobretot en els màsters), una menor activitat de formació contínua i de postgrau, i també una reducció dels convenis d'R+D+i. La inèrcia d'un context de crisi econòmica ens pot portar a una greu contradicció: menys formació superior i menys transferència de coneixement i de tecnologia amb el nostre entorn econòmic en un moment en què la formació i la transferència seran més necessàries que mai, si volem superar la crisi amb solidesa.

Les universitats públiques són una aposta de país i cal atendre-les amb la prioritat que es mereixen. És per això que **creiem que cal destinar-hi una part dels fons especials per a la reconstrucció del país després del coronavirus**: cal compensar l'impacte directe de la pandèmia també a les universitats i establir mecanismes que garanteixin la igualtat d'oportunitats dels joves en l'accés a la formació superior i que reforcin la col·laboració entre la universitat i el sectors socioeconòmics.

Les universitats públiques, com altres organismes de l'Administració, s'han vist sotmeses des de l'any 2012 a notables restriccions de despesa i inversions que els han comportat la disminució significativa de fons en tots els àmbits de la seva activitat i restriccions en la seva política de personal. El mes de juliol de 2019 els rectors, les rectores, i els presidents i presidentes dels consells socials de les universitats públiques de Catalunya, vam donar a conèixer el manifest *Les universitats públiques catalanes, una inversió estratègica pel progrés social, cultural, econòmic i tecnològic de Catalunya*, que alertava de la situació crítica del sistema universitari públic català i que proposava deu mesures específiques per afrontar aquesta situació en el període 2020-2022, en què la primera era aprovar i posar en marxa el Pacte Nacional per a la Societat del Coneixement (PN@SC).

Cal dir que els pressupostos de l'any 2020, que finalment es van aprovar el passat 24 d'abril al Parlament, havien de començar a revertir aquesta situació, tant en pressupost corrent com en inversió en infraestructures necessàries. En paral·lel, el 13 de maig el Plenari del PN@SC va acordar el Pacte per convergir amb l'Europa més avançada, en l'elaboració del qual hem participat totes les universitats públiques.

El finançament acordat per les universitats públiques, tant en el marc pressupostari de la Generalitat com del PN@SC, és clau per superar aquesta crisi i d'altres de possibles en el futur. Cal finançar els motors del coneixement. Compartim que hi ha necessitats urgents a curt termini per atendre les necessitats sanitàries i de protecció social, i dels agents econòmics, però aquestes han de ser objecte de les seves pròpies vies extraordinàries de finançament, com ho ha de ser també la corresponent dotació a les universitats dins dels **fons especials de reconstrucció del país després del coronavirus** per atendre i corregir l'impacte immediat de la crisi.

Com hem esmentat, l'educació superior, la recerca, la transferència i la innovació són àmbits clau per al desenvolupament social i econòmic de la nostra societat. Ara més que mai. Les universitats públiques han de ser el motor i *hubs* del coneixement, tant del que es genera en el seu si com en la societat, per esdevenir un punt de trobada i fusió de coneixement, i actuar com a locomotora del progrés que necessitarem.

Això reclama que societat i universitat s'escoltin mútuament i que treballin de valent per aconseguir el maridatge perfecte per superar la crisi i, a la vegada, construir un nou model de cooperació: un model més sòlid econòmicament, més alineat amb les necessitats socials i que assenti sobre el coneixement la innovació i la transferència –entre societat i universitat, en els dos sentits - i que prioritzi la retenció del talent i la igualtat d'oportunitats per al conjunt de la ciutadania.

Joan Corominas (Universitat de Barcelona)
Gabriel Masfurroll (Universitat Autònoma de Barcelona)
Ramon Carbonell (Universitat Politècnica de Catalunya)
Montserrat Vendrell (Universitat Pompeu Fabra)
Rosa Nuria Aleixandre (Universitat de Girona)
Joan Pedrerol (Universitat Rovira i Virgili)
Delfí Robinat (Universitat de Lleida)

Presidents i presidentes dels consells socials de les universitats públiques catalanes